

Өскемен қаласы әкімдігінің “Ахмер орта мектебі” КММ

Ағашты қолмен өңдеу, егеу, сүргілеу

*Технология пәнінің мұғалімі:
Камбар Байсанбек*

Сабақтың мақсаты:

- Оқушыларды ағаш өңдейтін негізгі құрал - саймандармен таныстыру.
- Жас ұрпақ бойына сарамандық шеберлік пен шығармашылық қабілетін дамыту.
- Оқушыларды еңбекке сүйіспеншілікпен қарауға, еңбек адамдарын құрметтеуге, құрал-саймандарға ұқыпты қарауға тәрбиелеу.

Ағаш өңдеу құралдары:

Балға, Балта, Ара,
Сүргі, Пышак, Шаппа
шот, Қашау

Ағаш өңдейтін құралдармен толық танысайық:

1. Кескіш құралдар. Бір жағы біркелкі жақталған, ұшы өткір құралдарды кескіш құралдар дейміз. Оларға қос қолды пышақ, бір жақты пышақ, ауыспалы жүзді әшекей пышақ жатады.

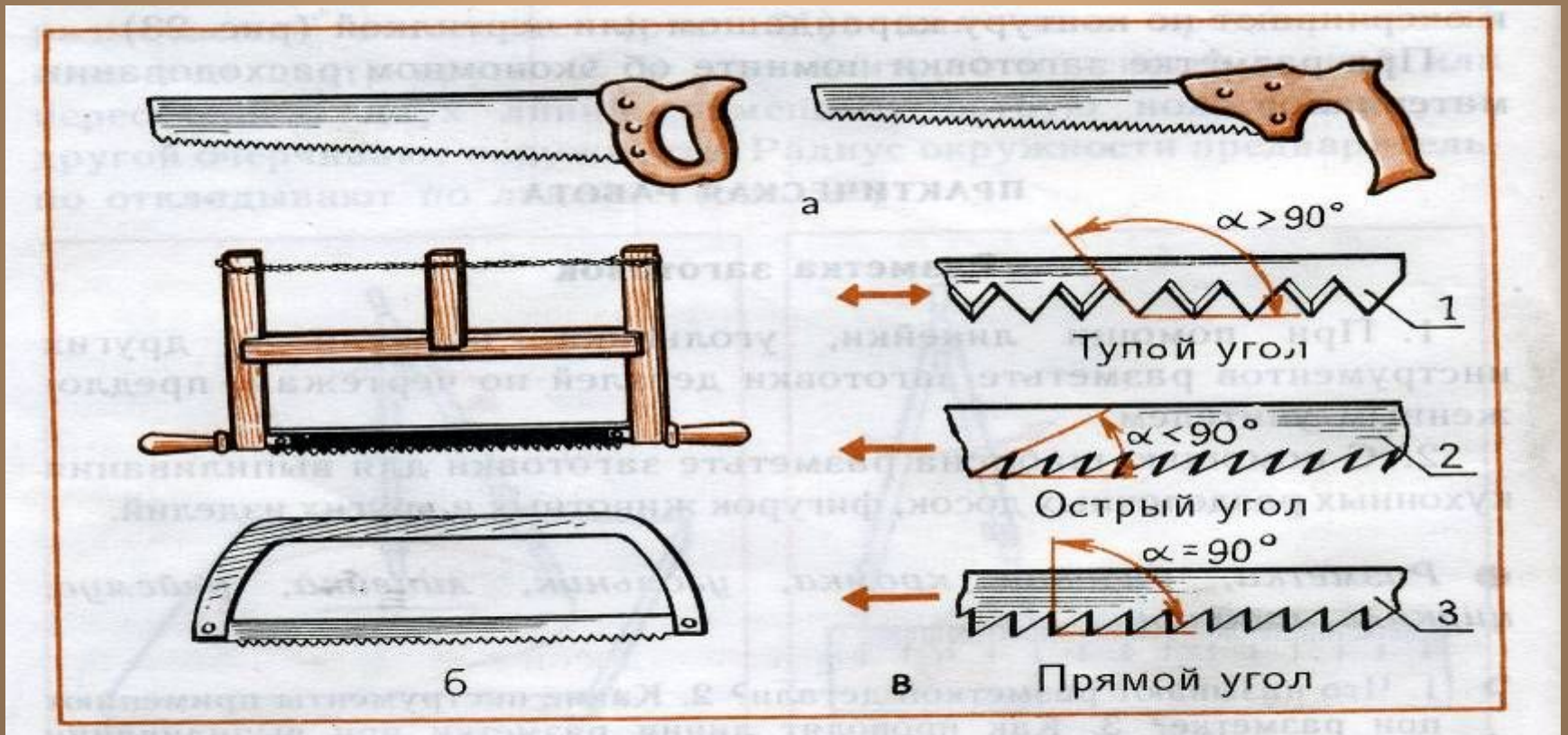
2. Шабуға қажетті саймандар: шаппашот, ағаш балға, балта, ыңғыру құралдары.

3. Кесуге арналған құралдар: қол ара, жақ ара, екі кісілік ара.

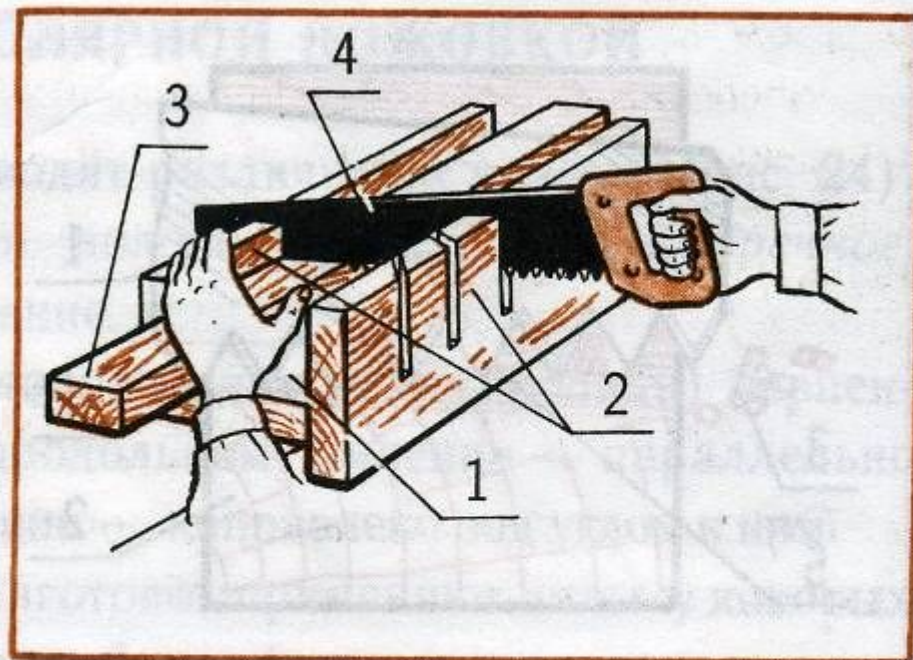
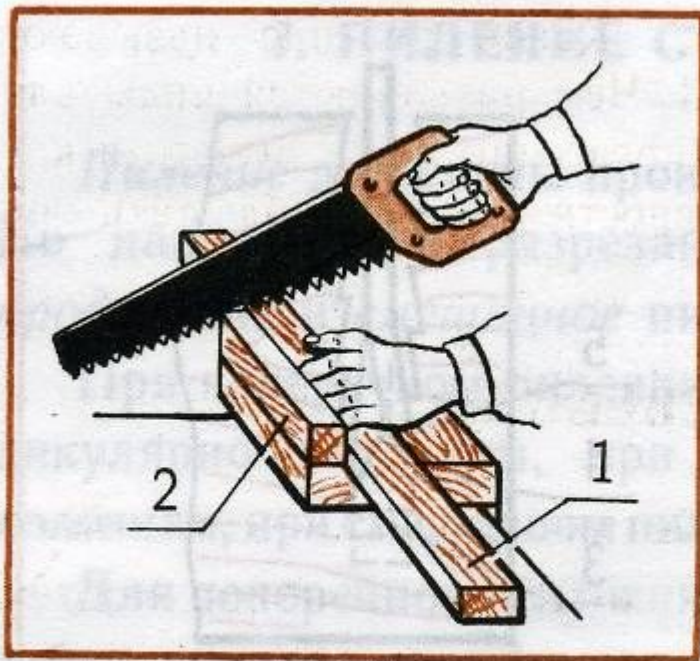

Ара түрлері:

Араны қолдану әдістері:

Кесу әдістері:

Ағашты кесетін ең басты құрал – ара. Араның қалыңдығы әр түрлі болаттардан жасалады, оны төсем деп атайды. Төсем өте қатты, иілгіш, тегіс болуы тиіс. Ара тістері үшбұрышталып қиғаш қайралады. Ара тісі екі түрлі қызмет атқарады: біріншіден ол ағаш талшығын кеседі, екіншіден кескенде пайда болған ағаштың ұнтағын сыртқа ысырып, шығарып отырады.

Ағаш кесу кезінде жасалатын бұйымға ағаш түріне қарай әр түрлі араны пайдалануға болады. Ағашты арамен кесу кезінде денеңді, араны дұрыс ұстау керек. Ара оң қолыңда, сол қолыңмен кесетін ағашты тіреп тұрасың. Оң аяғың сол аяқтан сәл алшақтау болсын. Араны күшпен кесуге болмайды. Бірқалыпты жұмыс жасау керек. Ағашты көлденең кескенде кесу бағыты ағаш талшығына перпендикуляр, ал ұзын бойы кескенде параллель болады. Көлденең кесу үшін ара тісінің кескіні үшбұрыш, ал ұзына бойы кесу үшін қиғаш болады. Арамен жұмыс кезінде қауіпсіздік ережесін мұқият сақтаған жөн.

4. Тегістеу құралдары: сүргі, шерхебель, фуганок.

Сүргі құрылымы

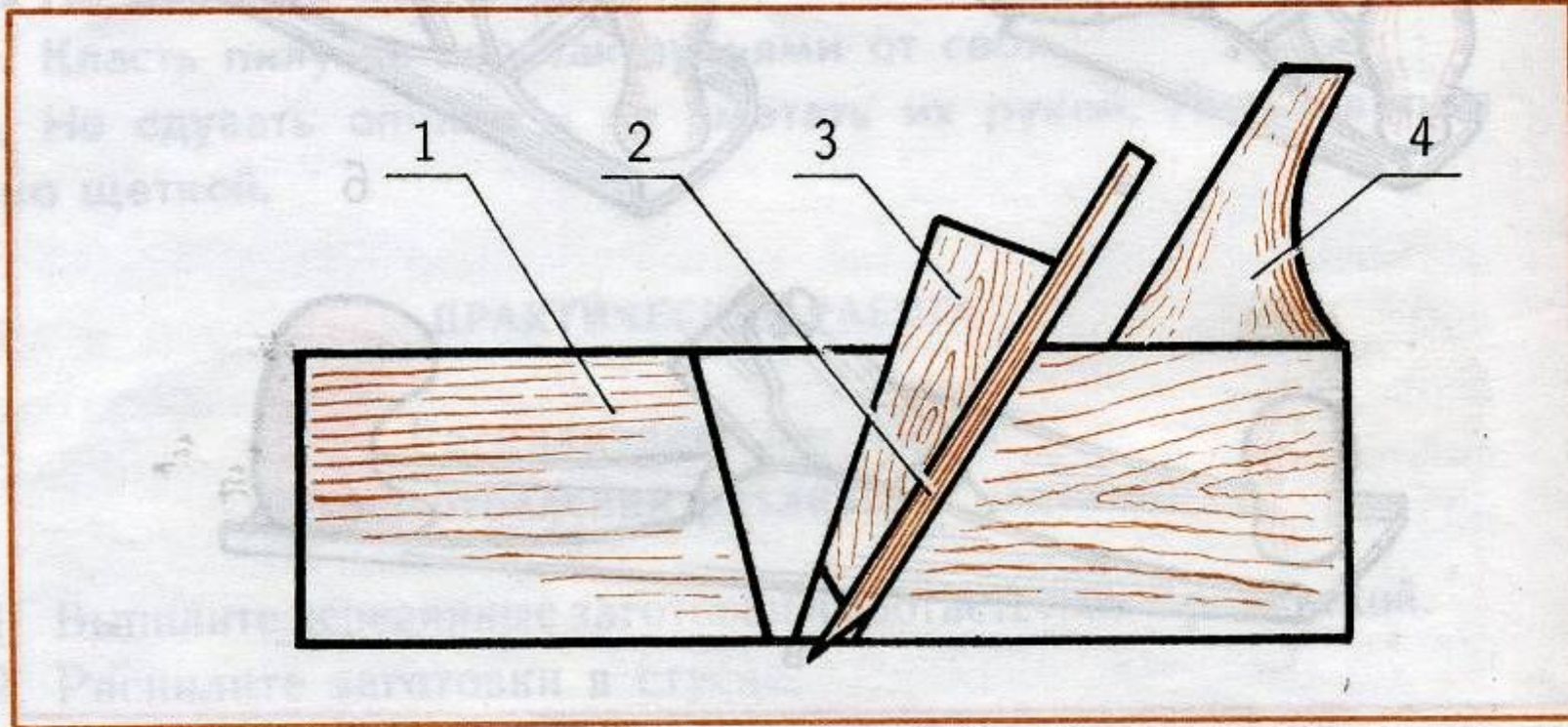
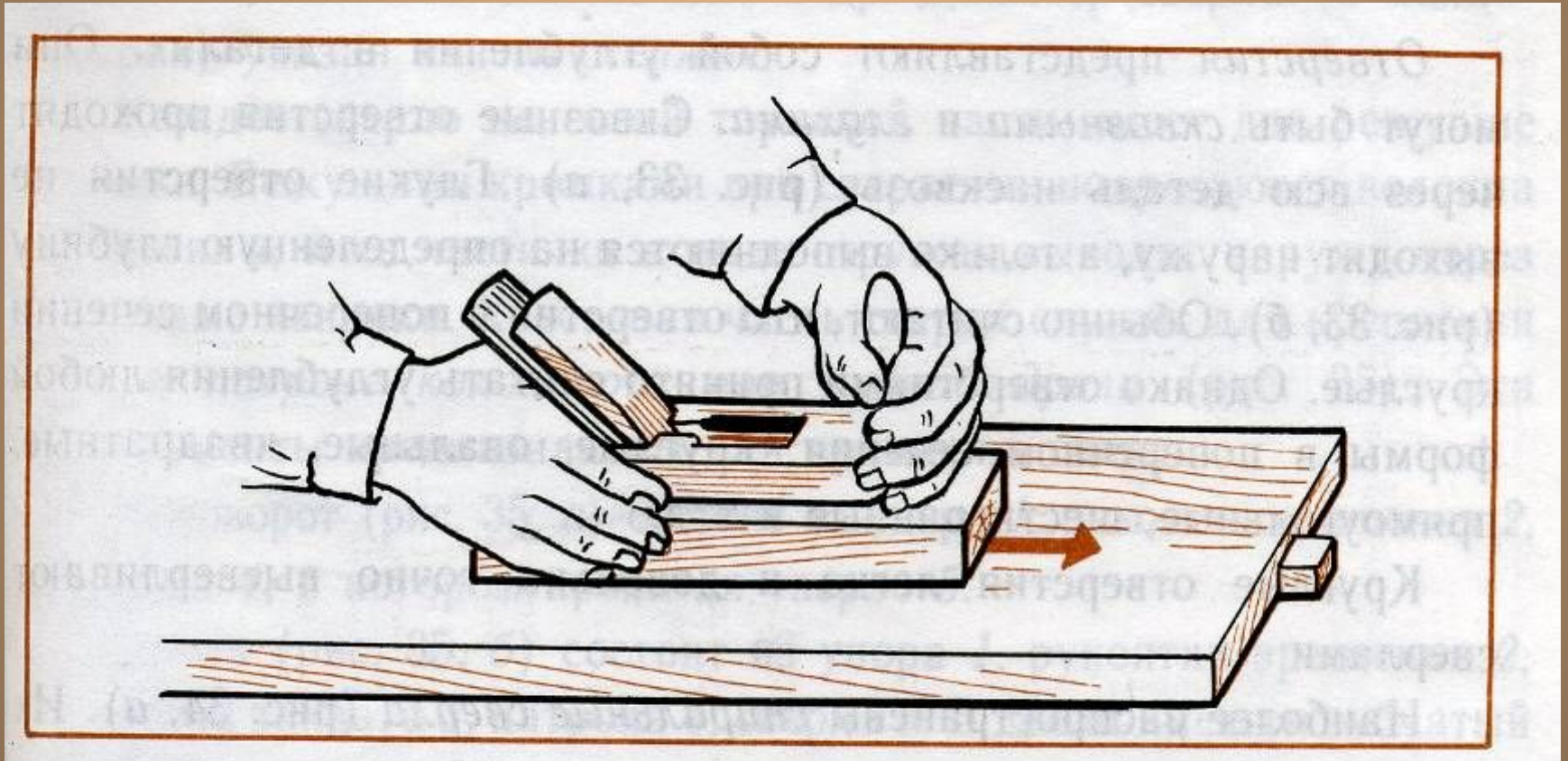
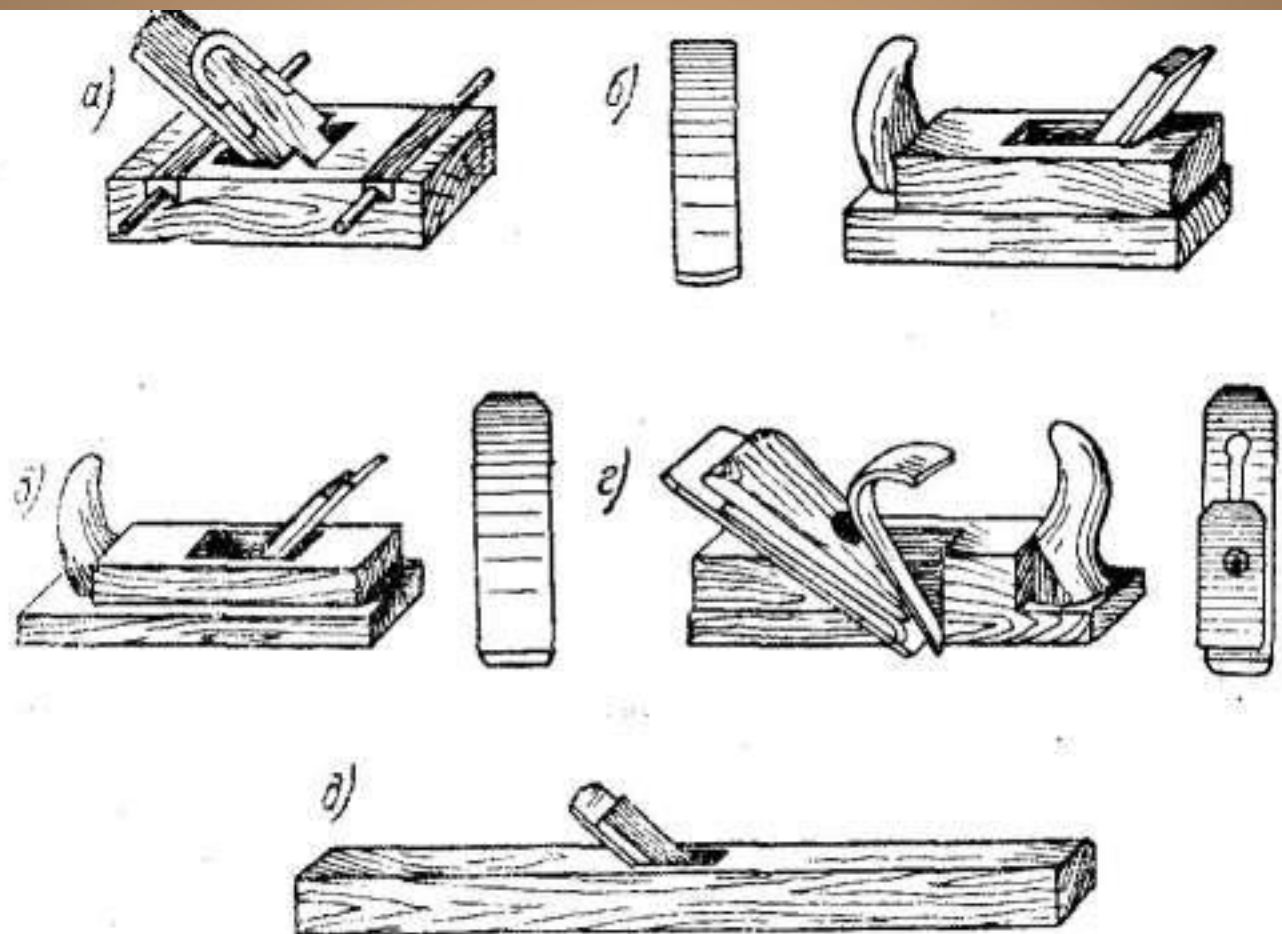

Рис. 31. Устройство рубанка:

1 — колодка; 2 — нож; 3 — клин; 4 — ручка

Сүргіні қолдану

Ручные струги

а—медведка; б—шерхебель; в—рубанок одинарный; г—рубанок двойной; д—фуганок

Сүргі:

Шағын мөлшерлі сүргі ұсақ дайындықты сүргілеу үшін арналған. Мұндай сүргінің темір сырты бар және екі мөлшерде шығарылады: 120x43x65 мм және 85x36x50 мм жүзінің ені 35 и 30 мм кезінде сәйкестікпен. Тегіс үстін өңдеу үшін арналған. Сондай-ақ темір сырты бар шағын мөлшерлі әмбебап сүргі бар. Оның мөлшері 90 x 50 x 25 мм. Ол да практикалық мүддені көрсетіп-білдіреді - пышақ ретінде онда қауіпсіз ұстараның 0,2 мм қалыңдығы бар жүзі пайдаланады. Пышақты бекіткен жеріне қарап бұл сүргі тегіс және майысқан тегістікті өңдеу үшін немесе дайындықтың қиын жерлерін сүргілеу үшін пайдаланылуы мүмкін.

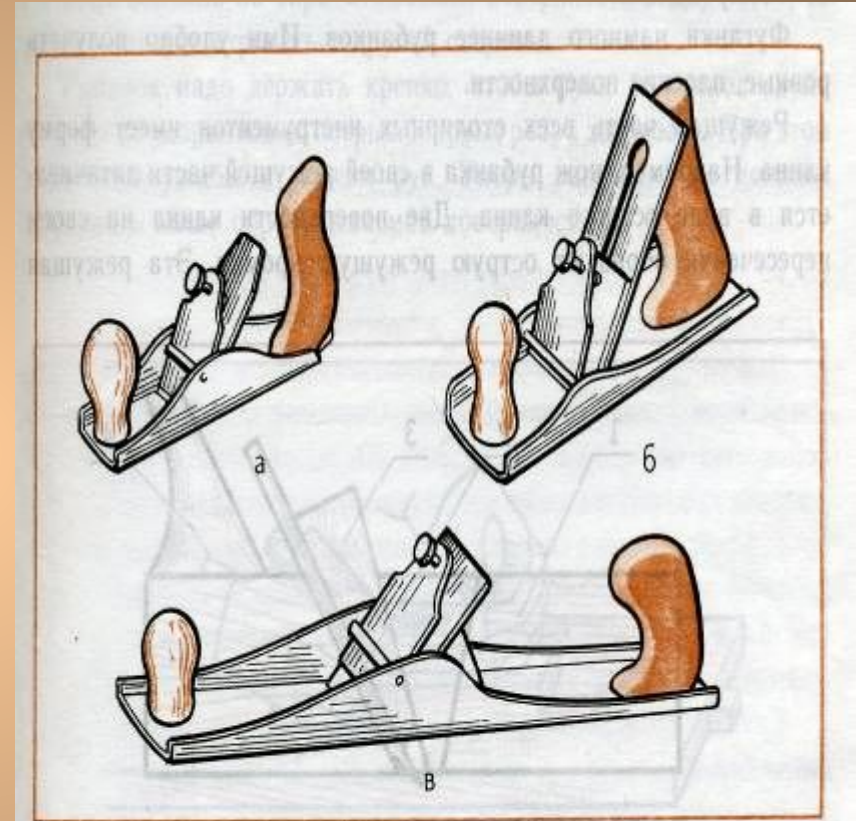

Рис. 29. Виды стругов:

а — шерхебель; б — рубанок; в — фуганок

Семантикалық карта

*Құрал - саймандар --- Кескіш құрал --- Шабу
құралы --- Жону құралы ---- Тегістеу құралы ---
Ұрғыш құралы*

Балта

Ара

Қос қолды пышақ

Сүргі

Балға

Шаппа шот

Қашау

Үй тапсырмасы: жаңа тақырыпты оқып келу.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗГА РАХМЕТ!